

Szerkesztőségi iroda,
hová a lap szellemi részére vonatkozó közlemények küldendők: fő-utca 186. szám.

Kiadó hivatal:

Nagy Ferenc könyvkereskedése, hová az előfizetési pénzek, hirdetések, hirdetési-díjak és reclamatiók küldendők.

BÉKÉS

POLITIKAI ÉS VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

Hirdetések felvételnek: Gyulán a kiadó hivatalban; Pesten: Lang Lipót nemzetközi hirdetési irodájában (Erzsébet tér 9. sz.) Továbbá Neumann B. (Kigyó utca 6. sz.), és Singer Sándor (3 korona utca 5. sz.) hirdetési irodájában. — **Hirdetési díjak:** Három hasábos Garmondsor háromszori hirdetésnél 5 kr. Terjedelmes vagy többször megjelenő hirdetések kedvezőbb feltételek mellett vétetnek fel. — Kincstári illeték minden egyes beiktatásért 30 kr. — A „Nyiltér”ben a 3 hasábos Garmondsor díja 15 kr.

Megjelen

hetenként kétszer, vasárnap és csütörtökön.

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordással, vagy vidékre postán

egész évre . . . 6 frt —
fél „ . . . 3 frt —
negyed „ . . . 1 frt 50

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Indolensek-e a néptanítók a tanügy iránt.

A józanul gondolkodók mai nap már egészen tisztában vannak az iránt, hogy a közszabadság állandóságának s ebből kifolyólag a nép boldogság megteremtésének legbiztosabb tényezője a helyes elvek szerint kifejtett s vezetett népnevelés. A legszerencsésebb ország az, hol a neveltség nem csupán egyes osztályok kiváltsága, de az egész népnek elidegeníthetetlen birtoka. Erkölesi s értelmileg művelt nép nagygyá, hatalmassá teszi az országot, melynek földén lakik. Műveletlen tömegek által megvert államoknak pedig nincsen helyük a világ színpadán.

Hogy a népnevelés nagy eszméjének megvalósításához édes hazánk törvényhozása, a 38-ik törvénycikely megalkotásával, csak 1868-ban foghatott hozzá, nem az ő hibája. De hogy hozzá fogott s a tengernyi mulasztások helyre hozásánál, ennek nem épen az utolsó helyet jelölte ki, minden elismerésünket méltán megérdemli. Azonban népnevelésünk felvirágzásának csak úgy s akkor fogunk örvendhetni, ha nem csupán az állam igyekszik e téren feladatát sikerrel megoldani, de az állam minden osztálya, minden tagja, erőt nem kimélő áldozatokkal közre működik. Ha a különböző hitfelekezetek a haladás útjára lépve, iskoláikban meggyújtják a viláosság lámpáját, hogy a nép, mely eddig sötétségben vakoskodott, lásson. Ha a fő ur ép úgy, mint a közpolgár nem

szégyel s nem restel egy morzsányit vinni legalább a műveltség szent templomának felépítéséhez.

Állítják, de úgy is van, hogy az iskola lelke a tanító. Az iskolák pedig azon csatornák lévén, melyeken keresztül a tiszta erkölcsöknek s hasznos tudnivalóknak bőséges árai a nép különböző rétegeibe elszivárognak: tehát a tanítót a népnevelés gépezetében nevezet, mondani merjük, leglényegesebb közegek bátran tarthatjuk. Méltán megkövetelhető azért, hogy a tanítók a civilizáció nehéz harcában ne legyenek légymelegek; de az ügyért, melynek érdekében küzdeni hivatvák, első sorban hevüljenek, harcoljanak. Mennyit tettek hazai néptanítóink a népnevelés ügyéért vitelében, nem mi vagyunk hivatva részletezve mérlegbe vetni; de hogy tettek, tehetségök s korlátozott helyzetükhöz képest sokat tettek, ocarpirulás nélkül merjük hangsúlyozni.

Nem veszi tőlem senki rossz néven, ha ezen állításom bebizonyítására s annak megvilágosításául, hogy a tanítók a kialakult kötelezettségen felül is tesznek a nevelésügy érdekében, a b.-csabai tanító-egylet egy évi működését vázolom. A ki a tanító-egylet önzéstelen intencióit ismeri, csak rokonszenvesen indulattal viselgethetik irántok. A ki tudja, hogy a tanító-egylet miképpen működik, gyökerezeték, addig másfelől tagjaikat szakmájukban tökéletesítik s a netán lankadókba, csüggedőkbe a lelkesedés s buzgóság tüzeit öntik. Ismétlem, hogy a ki mindezeket tudja, lehetetlen, hogy a tanító-egylet iránt minden tisztelettel ne

viseltessek s működésüktől a legszebb sikert ne várja. Tiszteletet követelünk a tanító-egylet részére, mert ezek olyan egyesületek, hol a benne résztvevők oly szellemi tökélyvel láttatnak el, melyeknek áldásos kamataiból nem ők, de közvetlen az iskola, közvetve pedig az emberiség táplálkozik. Hogy a b.-csabai tanító-egylet ilyen áldásos egyesület-e? megfelelnek helyettem a megcáfolhatatlan tények.

A nevezett tanító-egylet több mint egy éve, hogy csendben, elvonultan, mint a dolgozó méhek és a szorgalmas hangyák, működik. Nem igen ismerve munkálkodik a hálátlan, de azért forróan szeretett nép érdekében. Egy év alatt, 20 a tanítói szakba vágó írásbeli dolgozat, egy alkalmi költemény felolvasásával, s egy szóbeli számtani előadás tartásával összesen 10 gyűlést tartott. Ezek mindegyikén a legtanulságosabb eszmecserék fejlődtek ki. Nem vagyok annyira elfogult, hogy a b.-csabai tanító-egylet egy évi működésének eredményével minden tekintetben megvolnék elégedve; de tekintve a kezdetlegesség méhében rejlő számtalan akadályt és azt, hogy a tanítónak szorosra vett hivatalos teendői mily nagy mérvben igénylik lelki s testi erőit, az egylet által feltüntetett eddigi sikert feltehetően nem nyilváníthatom. Az egészben csak az a leverő, sőt megrovás alá eső rész, hogy nem minden b.-csabai tanító tagja ezen egyletnek s békésmegye területén, legalább az én tudtommal, a b.-csabain kívül, nincs több tanító-egylet. Nem vizsgálom ez uttal ezen szomorító jelenség okait, de tartozom annak kijelentésével, hogy az ezen

TÁRCA.

A ruhákról.

Biró Lászlótól.

(Folytatás.)

Az egészségükre inkább vigyázó emberek télen az ing alatt rendszeren egy flanell inget is szoktak hordani. A flanell részben gyapju szövet, s mint ilyen csak nem kétszer oly nagy víz felszívó képességgel bír mint a vászon, tehát izzadásnál nagyobb mennyiségű vizet képes magába venni. Ismeretes minden házi asszony előtt, hogy flanell ruhák sokkal nehezebben száradnak, mint a vászonból valók. — E tény oka a flanell azon második becses sajátosságában rejlik, hogy a flanell az egyszer felvett vizet nehezen bocsátja el, s mint ilyen nem engedi, hogy a test felületén gyors elpárologás s ez által meghülés idéztessék elő; s a mennyiben az elpárologás hosszabb idő alatt egyszerre kis mértékben történik, — a melegvesztés a testre nézve csaknem érezhetlenné lesz. Nyáron ellenben mindenkinek kellemesebbek a vászon ingek, mert ezek az által, hogy a meleget s vizet gyorsan a légnek adják át, gátolják a melegnek a test felületén nagyobb fölhalmozódását.

A felső ruháknak, a mellett, hogy a meleg kisugárzását s elgöngyölését a test felületén gátolják, — fontos célja a légvonat s szél behatását a bőrre mérsékelni. E tekintetben a ruhák s lakások

célja össze esik. „A sátor nem egyéb mint egy nagy köpenyeg, melyben igen kényelmesen lehet mozogni, s a köpenyeg egy ház, melyet mint a csigák vállainkon hordozunk.” (Ranke) A testünk felületén tova lebegő szellőcske csókjaival egy bizonyos mennyiségű meleget rabol el, melynek nagysága a szellő vagy légvonat sebességével egyenes viszonyban áll. A testünk felületéről pára alakjában felszálló vizgőzöket gyorsan ragadná magával a lég, ha a ruha azt s általa a melegvesztésüket s gyors kihűlést nem gátolná. — Élettani szükségesség ennélfogva a felső ruhákat minél sűrűbb anyagból készíteni, mint ezt a mindennapi életben tesszük is. Azonban káros volna légáthatatlan anyagokat, — p. o. bőrt vagy ruggyantát kizárólagosan felső ruhák gyanánt alkalmazni. A test felületeinek a léggel szabad bár mérsékelt érintkezése az élet folyamatok szabályos menetére elodázhatatlan szükségesség. Sőt a ruhák nagy mértékben ritka szövetből is állhatnak, a nélkül, hogy melegtartási képességükből valamit vesztenének, csak hogy ilyen esetben szükséges, hogy az illető szövet rendkívül rossz melegvezető legyen, s a vizet lassan engedje elpárologni. P. o. kísérletek által van bebizonyítva, hogy a flanell majdnem kétszer annyi levegőt bocsát egyenlő nyomás és idő alatt keresztül, mint a vászon, tehát még egyszer oly ritka mint a vele a kísérletnél összehasonlított vászon, s még is láttuk fentebb, hogy a flanell ingek jobb melegtartók mint a vászon fehéreneműek. — Továbbá a vatta a léget nagyon könnyen át-

bocsátja magán, s mégis alig ismerünk kitünőbb béléseknek való anyagot. Egy bizonyíték arra nézve, hogy légáthatatlan anyagok, — a bőr rendes kivételétől gátolva — egészségtelenek, — azon kellemetlen érzés, mit ruggyanta köpenyek hosszabb ideig hordásánál az illetők tapasztalnak.

Pettenkoffer müncheni tanár tett először kísérleteket azon kérdés megoldására, mennyi meleget veszít el az organismus a csizmák át nedvesedése által. E kísérletekből kitűnik, hogy e tekintetben a legnagyobb óvatosságra van szükség. Ha az ember nedves lábbelivel jó meleg szobába, azonnal kezdődik a nedvesség elpárologása. — Tegyük fel, hogy az átnedvesített harisnyák súlya 3 latot tesz, ugy a benne felhalmozott vízmennyiség elpárologtatására oly sok melegre van szükségünk, a mennyivel félfont vizet a tagypontról 100° C-ra melegíthetnénk, vagy félfont jeget elolvaszthatnánk. Ez egyszerű példa mutatja, hogy az átnedvesített lábbelik szárazzali kicserélése nem az epulhultság nyilatkozványa, de egészségtani szükségesség.

Miután a ruhaanyagok természettani természetét futólag említettük, nem lehet említés nélkül hagyni, hogy az miután a ruhaanyagok készítése vagy festése egész sorát a szervezetre károsan ható anyagoknak teszi szükségessé, — gyakran módosítva van. E tekintetben kötelessége az orvosi rendőrségnek a mireny, réz, ólom, kobalt stb. színekkel kezelt szöveteket a forgalomból kizárni. Különböző ily nemű visszaélések kevésbé a ruha, mint inkább a butor s szőnyeg szöveteknél jönnek elő.

mula sztaból következetesen eredő lesújtó folyamánnyok mindenek előtt magát a tanítókat fogják érzékenyen sebezni. Panaszoknak ugyan is, hogy anyagilag mostohán láttatnak el, hogy tekintélyük nincs, hogy terhes munkáik után a méltánylást, elismerést illetőleg önértékre vannak utalva. Pedig, ha tettel be nem bizonyítják, hogy tesznek a napszámos kialakított munkáján felül is, hogy szívük minden érzelme, agyuk minden gondolata, hő szenvedéllyel irányul oda, hogy a műveltség zászlója minél magasabban lobogjon s az élet vízből minél számosabban enyhítsék égető szomjukat: ugy — bizony mondom — a kenyér botját mindig törve fogják kezükben tartani, tekintélyük sohase lesz, s elismerésre hiába számolnak. Az ember annyit ér, mennyit munkája. Ezen igazság kétszeresen igaz a tanítókra vonatkozólag, felmutatott rongyaiktól utálattal fordulnak el, éhez a családjaik jajveszékése bedugott fülekre talál: ellenben a siker, mellyel a közügy érdekében szakadatlanul folytatott tevékenységük által dicsekedhetnek, anyagi s erkölcsi jutalmakat biztosít számukra.

A b.-csabai tanító-egylet a mint ekkorig kézzel fogható jelét adta, ugy ez után is adni óhajtja annak, hogy magas missiója öntudatával bir és nem indolens a tanügy iránt; hogy működik nem csupán a maga sorsának jobb karba helyezése reményében, hanem azért is, hogy a világ szája minél kevesebbet lármázhassa a magyar nép vad barbarizmusát, egyiptomi sötétségű butaságát, tudatlanságát: működik nem a koszoru s a taps utánvágyból, hanem hogy az olaj a lámpából elae fogyjon, hogy a szabadság számára a talajt itt elkészítse s legfőképp, hogy az emberiség javára az epedett boldogság napjának felragyogását siettesse.

Országgyűlési tudósítás.

Mart. 9. Napirend a pénzügyminister budgetjének részletes tárgyalása. Moric Pál a dohányegyedárúság eltörlését sürgeti, nem gondol azzal, ha nem az ő javaslata szerint lesz a hiányon pótolva, sőt örülni fog, ha a kormány egy sikeresebb javaslattal lép fel. Kerkápoly a monopoliomot rosznak tartja, de még be nem bizonyul, hogy nem szükséges, addig megszüntetni nem lehet, s igéri, hogy mihelyt megszüntethető lesz, meg is fog szüntetni. Korizmic L. e kérdésben az ellenzékkel tart, s nyomós érvekkel bizonyítja a monopoliium káros voltát. — Gonda L. a lotto-jövedék

A mi a ruhák színe s melegtartási képességök között összefüggést illeti, ez sok tekintetben tulbecsültetik. Ismeretes hogy a fekete szín nem csak a fény de a meleg sugarakat is inkább absorbeálja mint világos pigmentek, de ez a ruhák életani értékénél az eredmény csekélységénél fogva alig jöhet számításba.

A zene és színek nemcsak természetani alapjellemben mutatnak hasonlatosságot, de azon sajátságukban is, hogy bizonyos hangok egyszerre vagy egymásután hangoztatva, bizonyos színek egymással kombinálva a gyönyörnek egy magasabb érzetét költik fel az ember lelkében. Beethoven Symphoniainak elragadó bübája s magas röpte az isteni Rafael Sanzió vagy Rubens, Carlo Dolce képeinek fenséges coloraturája, a művész s műterző keblébe érzelmeiket varázsolnak, miről a természet egyszerű fia fogalommal nem birhat. A képesség, a szép fogalmát megérteni s az át értett gondolatnak kifejezést tudni adni, involválja az ugynevezett „jó izlés“ fogalmát. A jó izlés lényege, a művészetben a compositiv, de különösen a színelrakást illetőleg, fizikai s aestheticai szabályok által van meghatározva; a magasabb társadalmi életben különösen a ruhákat illetőleg a jó izlésre specialis szabályok nem lévén, az egyes ember kénytelen magát ahhoz tartani, mit a „bon ton“ köreiben szépnak és a jó izléssel megegyezőnek tartanak. „A jó izlés nem minden egyes ember sajátja, hanem közös vagyona mindazoknak, kik kielégítésében az élet ingerét s kollemét

nek a jövő költségvetésnél leendő eltörlésére h. javaslatot ad be. Kerkápoly képtelenségnek tartván, ellenzi ezt. — Tisza K. a só árának lejjebb szállítását kéri s a kormányt felszólítja, hogy e tárgyban t. javaslatot készítsen. A kincstári uradalmak, koronai jószágok és bányauradalmak tételek elfogadtattak. Simonyi E. az államjavak jelenleg divó eladását ellenzi. Kerkápoly kötelességének ismeri a nagyobb javak eladásáról t. javaslat beadását igérni meg.

Mart. 10. Táncsics M. pártolja Simonyi E. javaslatát az államjavak eladása tekintetében. Simonyi L. h. javaslatot ad be, hogy a pénzügyi bizottság újból tegyen jelentést a nagyobb államjavak eladásáról. E javaslat elfogadtatott. Moric Pál a megürült püspöki székek jövedelmeiről kér felvilágosítást. Kerkápoly arról nem ögért felvilágosítást, különben figyelmeztetni fogja kollegáját. Hodossy indítványa az egyetemi s akadémiai tanárok fizetésének felemelésére célzott indítványa ellenében a pénzügyi bizottság hason tárgyu javaslata lön elfogadva. Simai G. az örmény egyház segélyezésére 5000 frtot indítványoz megszavaztatni, az indítvány elesik. Horváth B. t. javaslatot ad be a pesti kir. tábla biráinak szaporításáról. Tisza K. a bradi gymnasiumnak 4000 frtot indítványoz megszavaztatni, — nem szavaztatik meg. Hodasiu József fel van hatalmazva kijelenteni e megtagadás esetén, hogy a bradi gymnasium Bukaresthez fog segélyért folyamodni. Just I. mit az előtte szóló mondott, nem illet az országháza.

Mart. 11. Széll K. a pénzügyi bizottság jelentését olvassa a vallás és közokt. minister kezelése alatt levő magyar és erdélyországi alapok zárszámadása tárgyában. Heuszlmann I. 5000 frtot indítványoz megszavaztatni a löcei templom falának és festményeinek restaurációjára, a ház megszavazza az öszszegyet. Várady G. h. javasl. terjeszt be a József műegyetemnek Pestre leendő áthelyezése tekintetéből. Csengery A. pártolja Váradyt, Tisza K. hasonlóul a tanulók érdekében is. Pulszky F. szintén A ház el fogadja a javaslatot. Királyi Pál Pestváros kiadásainak megtérítésére indítványt nyújt be, Kollár és Maximovics szintén indítványt adnak be a városoknak a multban tett öszszes törvénykezési költségeinek megtérítése érdekében. Ezek ellenében a pénzügyi bizottság javaslata fogadtatott el. — A Garam folyónak szabályozási kérdése Ghyczy K. h. javaslata szerint dönt el, mellyel fogva a minister utasittatik annak költségeit már a jövő budgetbe felvenni, következett

találják“ (Brücke.) A legtöbb hiba a jó izlés ellenében a ruhaszínek megválasztásánál, s különböző színek egy ruhában kombinációjánál történik. Ez irányban a nagy közönséget kevesebb gáncs érheti mint a gyárosokat, kiknek kezéből a ruha mustrák kikerülnek, a közönség csak annyiban hibás, hogy némely nagyon rosszul öszszeállított szín kombinációt különösen fölkarol. Igaz ugyan, hogy e tekintetben nehéz meghatározni melyik szín kombinációnak van több joga a köztetszésre, melyiknek kevesebb, mert sehol nincs az egyéni nézeteknek oly tág tér nyitva, mint a tetszés és nem tetszés kérdésénél. Az izlést illetőleg léteznek ugyan tapasztalatok de nem dogmák, s benne egy irány értéke vagy értéktelensége mindég kétséges. — Épen ezen okból nagyon ovatosan kell tanácsokat adni vagy elfogadni az izlés terén, bár nagyon igaz marad Brücke azon nyilatkozata „Wer sich vom schönen und Hässlichen lebhaft berührt fühlt, darf ohne selbst Künstler zu sein, denen rathen, welche die Bedürfnisse des gewöhnlichen Lebens in ihrer schmackvolleren und verfeinerten Form hervorbringen, und denen die sie geniessen wollen.“

Legyen szabad ennél fogva csak röviden szólni a színekről s szín kombináciokról, mik női ruhánál alkalmazásba jönnek.

(Vége következik.)

a mentelmi bizottság jelentése P. Toth Vilmos kiadatása iránt, elénk vita után 72 szóval 70 ellenében a bizottság jelentése fogadtatott el s így P. Toth Vilmos kiadatott, valamint Guthy Benő is.

Hazai közügyek.

— A deákpárt mult vasárnapi értekezletén megállapított a sorrend, melyben a képviselőház elé terjesztendő törvényjavaslatok sürgetőbbjei tárgyalandók. A sorrend következő: első a községek rendezéséről, második a bíróságok, névszerint az első bíróságok s ügyészségek szervezetéről és végre az urbéri birtokviszonyok rendezéséről szóló törvényjavaslatok. Ezeket a párt az említett sorrendben még ez ülészak alatt tárgyalandóknak ítélte.

— A képviselőház mult hetfői ülésében Ormós Sándor indítványára elhatározottat, hogy az ülések husvétig reggeli 9-től délutáni 2-ig tartassanak.

— Főispáni kinevezések. A főispáni állomásoknak egy nagy része jelenleg üresedésben levő, a kormány legközelebb elhatározta nemcsak ezen állomásoknak, egy-kettő kivételével, betöltését, hanem már a személyekre nézve is véglegesen megállapodott, s a kinevezések rövid idő múlva várhatók.

— A Ludoviceum végre legközelebb átadatik eredeti rendeltetésének. A napokban a kincstár, a honvédelmi ministerium és Pest városa részéről bizottság ül össze, mely a fölött tanácskoznand: hova helyezték el a Ludoviceumban levő katonákat, miután felsőbb határozat szerint az intézet előbb lesz átadandó rendeltetésének, mint a buda-krisztina városi katonai kórház elkészül.

Franciaországi események.

A béke megkötése által a porosz fegyverektől nincs már mit tartaniok, hanem annál veszélyesebb színben kezdett feltűnni a bellázadás, mely Párisban csaknem napirenden volt, sőt vannak, kik némely erősségeken megvonva magukat, ágyukat szegeznek a fővárosnak s a közrendet ez által minden pillanatban a legnagyobb mérvben veszélyeztetik. A kormány Aurelles de Palladine tábornokot nevezé ki a nemzetörség parancsnokává s így a rend helyreállítása ő reá várakozik, mely feladatának megoldásában már eddig is elismerésre méltóan járt el. — Különben e zavargások nem erednek ám valami nagy hazafiságból, hanem napoleon-ügynökök frankjainak csábító hatásából. Mint ujabbban hire járt, ily ügynököktől két frankot kapnak naponként a felforgatásban jártas patrioták. Azonban, mint fentebb is említők, Aurelles tábornokban van annyi erély, tehetség, s bir is annyi népszerűséggel, hogy a rendet helyreállítsa. — Bitsch vára 6-án adatott át a porosz katonaságnak. A helyörség csengő zenével élén, minden fegyverestől elvonult, a porosz sereg teljes diszben nézte végig az elvonulást.

Legujabbak.

Páris, mart. 11. A „Journal officiel“ Thiersnek Bordeauxból péntek estéről keltezett következő sürgönyét teszi közzé: „A bizottság ellenzése dacára, a nemzetgyűlés székhelyeül roppant nagy többséggel Versailles választott. Holnap lesz az utolsó ülés Bordeauxban. A mennyire lehet gyorsan elfogok oda utazni.“

Róma, mart. 12. Klerikálisok és szabadelvűek közt komoly összeütközés történt; a katonaságnak kellett közbelépnie: körülbelül 23 elfogatás vétett foganatba; ezek közt papok is fogattak el. Az izgatottság növekvőben van.

Páris, márt. 12. Az „Electeur“ szerint Trochut téboly szállta meg.

Bordeaux, mart. 12. Thiers egy rendelete fölözlat minden nem rendes hadsereget.

London mart. 13. Gróf Széchen holnap a konferencia befejezése után indul vissza Bécsbe. A dunakérdés hir szerint főbb alakzatában meg van oldva.

London márt. 13. Ma a konferencia ülést tart. Napoleon csüörtörtököl kezdve váratik Chislehurstba.

Rakhelyek Csabán.

Tudjuk, hogy nagyobb kereskedelmi központokon nagyszerű rakhelyek vannak, — Pesten még csak lesznek — hova termését kiki beszállíthatja, rá az illető pénzintézetből bizonyos áru előleget vehet fel, melyről ugynevezett warrantot, igazolványt kap, s ez által képesítve van áruját akkor adni el, midőn az árt conveniensnek tartja, vagy legalább speculálhat ilyenre, mert hogy a legjobb árt el is találja, az természetesen nem bizonyos.

Csabán persze ily intézet egyelőre nincs, de azt tartom, hogy szintén lehet, nem ugyan önálló, hanem fiókintézet, a mire itt kettős szükség van, először: mert a csabavidéki gazdáknak is jól esnék ily előleghez jutni, 2-or a gyakran feneketlen utak miatt az áru szállíthatóságát azzal biztosítani, hogy az ne kinn a pusztán tartatnék, honnan gyakran épen nem, vagy csak roppant fuvarbér árán lehet szállítani s így vagy használatlan elmulasztani az alkalmas percet, vagy drágán megvásárolni azt.

De addig is, míg ily intézet keletkezik, igen kívánatos volna, ha Csabán elegendő jutányos magtárak volnának, a gazdák helyesen tennének, ha áruikat járható utakon, nem várva az eladási időt, járható uton jutányosabban beszállíthatnák, a helyett, hogy most nem egyszer 15—20 krral többet fizetnek köbönként, a miből a magtár-bér kitélenék, s gyakran kénytelenek az alkalmas percet elszalasztani, holott bizonytalan, ha valjon fog-e az ismét kinálkozni.

De a magtár-bérnek se kellene egészen a buzára nehezédeni, mert ott a takarékpénztár, mely nyers termékekre szintén kész előlegezni, melylyel a gazda szükségletét fedezheti s szintén képesítve lesz a jobb árakra speculálni.

De természetesen ehhez is kiköveztet utca kell, különben a mit a vámon megnyert a gazda, a réven vesztheti el, a mit fuvarbérben gondosságával megtakarított, ugyanazt a városból való fuvarozásban vesztheti el, sőt Csabán az se újság, hogy bajjal, költséggel mindenünnen lehet a vasutra szállítani, csak épen a városból nem, mert ott a feneketlené vált sár, a kutszerű kátyúk minden közlekedést megdermesztenek!

Ugy tapasztaltam, persze csak a korszakos esőzések beálltával, hogy a gazdaközönség azzal is tetemes összegeket takaríthatna meg, ha styusul elfogadná termésének ily módoni beraktározását és a kereskedelmi conjuncturák felhasználására lengősítését.

A vidéki gazdáknak roppant előnye a csabai piac, ha azt kellőleg felhasználni akarják többek között az által, ha, a mint mondom, termésüket idején beszállítják. Mennyivel több akadálylyal küzdenek oly gazdák, kik ugyan vasuthasítottá vidéken gazdálkodnak, de emporialis helyük nincs, s gondolom nem egyszer felsóhajtának e miatt — míg mi, valljuk még, ezen előnyt eddigelé kibányászni késtünk.

Hanem, ismétlem, hiába van vasut, ha hozzá nem juthatunk, hiába piacunk, ha annak nincsen feneké, ha épen, ha oda szállítjuk árukat, nem vagyunk biztosak, hogy ép ott nem lesz áruunk úgy beélve, hogy lehet a világon a legjobb ár, mi onnan ki nem mozdulhatunk.

S hiába sürgetjük a vasuti társaságokat, hogy legyen elegendő színük, kocsijaik — ha magunk a szállítás folytonosságának lehetőségéről nem gondoskodunk, ellenkezőleg egyszer hetekig semmit se szállíthatunk, aztán meg egyszerre úgy megrohanjuk az indóházat, hogy nincs józan kívánság, mely azt kívánhatná, hogy a vasutnak ily tömeges tuzsállításnak megfelelő tárai és kocsijai legyenek.

Itt közbevetőleg még azt a nyomoruságot említem fel, hogy mi nem egyszer nem más okból adjuk el termésünket, hanem azért, mert épen szállítási nyílás van s mert az indóház szállításra nyitva áll. Nálunk ez fontos eladási esély, az árakra való praecis tekintet nélkül, olyan sauve qui peut-féle momentum, nevetséges, ha oly szomorú nem volna.

Elég hullámzást idéz elő a szállításban az árak változása, nem kell, hogy azt még a közlekedési bajok is növeljék.

És Csabán ezen anomálián nagyot enyhíthetni először, ha Csaba valahára komolyan hozzááll, hogy főutcáját, piacát kiköveztesse, 2-or ha a gazdák terméséről előre gondoskodnak annak beraktározása által, nem pedig akkor, mikor már az eladásra az árenda vagy egyéb szükségük által kényszerítettek, a minék a levét oly gyakran okulás nélkül isszák.

Annálfogva cikksorozatomat azzal végzem, hogy Carthaginem delendam esse censeo! nehézség, akadály, nincs pénz stb. mind nem ok, köveztet ut legyen, ez az egyetlen helyes kadentia a türhelenné vált, felszámíthatlanul káros, emésztő bajra. Sequens: Békés.

R.

Békeünnep Nürnbergben.

Nürnberg márt. 7.

Megigértém, ha Páris kapitulál, megirandom, miképen ünnepelték azt meg a nürnbergiek. — Páris még a múlt hó 26-án csakugyan kapitulált, de itt az alkalommal semmi ünnepélyt nem rendeztek, részint mert a hivatalos sürgöny meglehetősen későn érkezett, de meg azért is, hogy a költségeket kímélve, ne kellesen a békekötés alkalmával újból paradérozni, általános elv levén a németnél a takarékoság.

A városi tanács elhatározta addig külső jelt nem adni az örömmek, míg a béke megköve nem lesz.

E hó másodikán megjött a hivatalos sürgöny, melyben jelenték a győzelmi béke megkövetését. A tanács azonnal összeült, bizottmányt nevezett ki, melynek feladata volt a nagyszerű örömnapot minél nagyszerűbb ünnepélyességgel megörökíteni.

Nem sokára falragaszok hirdetésként, hogy szombaton f. hó 5-én az ünnepély megtartatik, mely a program szerint következőleg ment véghez.

Körülbelül 2 hónapja a folytonos készülődéseknek, az iparosok nem győztek eleget tenni a megrendeléseknek, festők transparenteket festettek, a német császár, bajor király, Bismark, Moltke stb. arcképeit, Germania, Németország egyesülése, a béke anyala olajjaggal s több eféle simbolizatiót. A költők alkalmi énekeket irtak. — Hetek óta hordják a fenyőágakat, mikből koszorukat és díszítéseket készítettek a házakra. Az Aegidien-téren egy óriási német császári sas volt felállítva légszesz csövekből, balra Bajorország, jobbra a város címere. A házakról zászlók s koszorúk függtek mindenfelé, úgy, hogy az agg Nürnberg egészen megifjodott.

Nyitányul reggeli 5 órakor 105 ágyulóvés szolgált, 6 órakor megérkeztek a vasutak a közel fekvő falvak s városokból jövő ezer és ezer vendéggel. Jóval 8 óra előtt özönlött a roppant néptömeg a hajdani Hohenzollern várba, hol a város felé eső részen 12 dalegylet egyesült, „Erős várunk nekünk az Isten-t és „Nun danket alle Gott“ míg az ének tartott, minden templomban harangoztak s a távolból ágyumoraj hangja vegyült az ének hangjaiba. A roppant csoport gyönyörűen csoportosult a vármagaslaton, bástyákon és a kigyozó felmeneten. Pompás tavaszi reggel volt, a nap épen emelkedett s remekül világítá meg a képet, mely hatását nem is téveszté el, meg is látzott a hatás az arcokon ülő könnyekben, nem tudom örömkönnyeek voltak-e ezek, vagy az elesett apák, fiak s kedvesekért omoltak?...

Inen a legnagyobb rendben osztott szét a tömeg a város különböző utcáin, hogy megtekintsék a fel díszítéseket és olvashassák a feliratokat, melyek közül ime mutatóvány: „Ein Friede, den in dieses Hauses Räumen man einst gefeiert, hat das Reich zerstückt; Durch zwei Jahrhunderte blieb eitles Träumen, was jetzt ein deutsches Herz beglückt.“ (Ez az 1649. évi sept. 25-én kötött westphaliai békére vonatkozik, melyet ugyanakkor az itteni tanácsházban ünnepeltek meg.)

Majd egy kis szabadság utáni vágyat kifejező ilyen vers is:

„Du deutsches Volk hast recht gedacht!
Freu stand am Rheine deine Wacht;

Doch ruhig sollst Du dann erst sein,
Wenn zu der Macht die Freiheit Dein!
Ez nem nagy meglegegedés az ujdonsült császársággal.

Ezekon kívül még igen sok édeskés feliratokat lehetett olvasni, melyek a közörmben osztozkodni nem tudókon épen nem költék fel a vélt hatást. A polgármester házában ez vala olvasható: „Guten Morgen Deutsches Land,“ nem láttam, de hiszem, hogy „Gute Nacht Frankreich“ felirat is létezett.

11 órakor díszelőadás a színházban „Képek a jelenlegi háboruból“ cím alatt. Ezek után az utcák kissé megesendesültek de annál élénkebbek lettek a kávéházak, vendéglők és valamennyi nyílt helyek.

Délutáni órákban megsétáltatták a francia foglyokat, mintegy 300-an lehettek, a bizottmány arról is gondoskodott, hogy e napon jobb ebédet s hosszas szabad időt kapjanak. — Alkonyatkor ismét roppant élénkség volt az utcákon, mindenki igyekezett a város főpontjára, az Aegidien térre jutni.

Hét órakor megindult a körülbelül 3—4000-ret meghaladó fáklás menet mely négy részre oszolva, a város első négyegyedében vonultak. A menetet invalidusok és sebesültek nyiták meg — kocsikon ülve — magasabb hivatalnokok, katonatisztek, s minden egylet zászlójával, a dalegyletek színes lámpákkal énekelve hazafias darabokat, köbe-köbe hallani lehetett szavakatokat.

A kivilágítás imponans volt. Az egész város tenger fényben uszott, különösen szép volt a város-háza. Földszintől egész a tetőig légszeszcsövek s ezer meg ezer lámpákkal világítva, — tündér palotára emlékeztetett. A nagyobb épületek, terek és templomok, mind oly művészien voltak díszítve, minőket e nemben a német ipar s művészet csak produkálni képes.

Az egész ünnepély szorosán a program szavai szerint ment véghez, s nagyon nevezetes, hogy oly nép tömeg között legkisebb rendzavarás vagy botrány nem történt. A lelkesedés oly nagy volt, hogy ép e napra eső birodalmi követ választásánál alig jelent meg néhány választó.

És most győzelemittasan nyugosznak babéraikon nagy reményekkel eltelve a jövő iránt, mely Németország egységét és jólétét örökre biztosítandja.

Gyulai László.

Levelezés.

M.-Berény, 1871 márc. 12.

A nemes tett nem szorul dicséretre. Azért örömmel veszek ezennel magamnak alkalmat olvasó közönségünket arról értesíteni, hogy a legközelebb elmúlt téli hónapokban itt működött szintársulat egyik kitünőbb tagja Szilágyi Berta (Lelle Erzsébet) kisasszony, ki 81 éves agg atyját művészete és kézi munkák által tartotta volt, betegen visszamaradván, Minich Ádám ur családjában oly emberszerető szivekre talált, hogy nem egyszer akképen fejezte ki elismerését, miszerint „itt atyára és anyára talált.“

Ugyan is Minichék másfél hónapig szivességéből adtak a fennevezettnek szállást és ételmet, szegény Sz. B. egész halála napjaig, mely f. hó 8-án következett be. El nem hallgathatjuk azon meleg részvétet sem, mely Minich ur indítványára, azonnal a m.-berényi közönség részéről is az elhagyott agg, most már egészen magára hagyott atya iránt nyilatkozott. Nem csak siettek, szeretet adományokkal, hanem mind a rom. kath. mind a német ajku evang. mind a hely. hitv. egyház, arra felszólítva, díj nélkül huzatta meg a harangokat az elhunyt kisasszony eltemetése alkalmával; Lux dr. ur másfél havi fáradságát a mig betegen feködt, szivességéből végezte volt körülette; végtisztesség tétele alkalmával a m.-berényi zenekar s a m.-berényi dalárda semmi díjt nem fogadtak el; s tán nem sértjük T. Buday r. kath. tanító ur szerénységét, ha felemlítjük, hogy az egész végtisztességét oly megható ünnepélyességgel szintén szivességéből végezte, a mint csak töle telhetett. Az asztalos is csak épen a fa árát vette meg a koporsó mellett, úgy hogy a fentemlített gyűjtélékből, miután minden egyéb költségek megvoltak

téritve, szegény elaggott Lelle Lőrincnek, kinek ifjabb éveiben valaha virágzó kereskedése volt Nagy-Váradon, és ki most már nejét és hat gyermekét tul élte, még 8 forint 44 krajcárja felmaradt.

Különösen kiemelendők tartom még azon díszes minden rendű közönséget, mely emberbaráti részvételt áthatva nem késett fentemlített néhai Sz. B. kisasszony végtisztesség tétele alkalmával a tisztelet adóját megadni.

Ujdonságok.

+ **Léderer Regina** kisasszony egy önkészítette szőnyeget bocsájtott sorsolás alá, melynek egész jövedelmét a nőegylet céljaira szánta. Feleslegesnek tartjuk e szép tettét többet mondani, mint hogy a kisasszony felfogva a női hivatás magasatos voltát, a megkezdett irányban haladva töltse be azt úgy, miként nemének gyöngéd érzelmei sugallják. — Közönségünknek pedig szíves figyelmében ajánljuk a céltől eltekintés mellett is igazán szép szőnyeget.

+ **A török zugbéli ásatások** a megkezdett állapotban vannak. Mint biztos forrásból értesülünk, szombaton egy szakbizottság fog megjelenni a helyszínén, hogy a már eddig kiásott kövek minősége felől felvilágosítást adjon, mikép használhatók lennének-e utkövezésre, mely esetben városunk nagy előnyt nyerne az elkerülhetlen szükségé vált vaspályai ut készítésénél, mind idő mind pedig pénzügyi tekintetből. — Különben nagyon szeretnők ha a város megvéve a területet az ásatások folytatása mellett némi tekintettel lenne a talán lapangó történelmi emlékekre. Városunk ismert régésze id. Mogyoróssy János már eddig is fedezett fel több műbecsrel bíró tárgyat, melyeket a muzeumban elhelyezett.

+ **Nábráczky Sándor** segéd lelkész ur a napokban elfogja hagyni városunkat, hogy ujonnan kinevezett állomását az élesdi parochiát elfoglalja.

+ **Dr. Glazer Károly** kedden reggel vezeté oltárhoz özv. Blaskovics Józsefnét. Áldás a boldog frigyre.

+ **A szeghalmi járásban** a sorozás eredménye: a közöshadsereghez besoroztatott 63, a póttartalékhhoz 22, a honvédséghez 122 ifju, s ezzel a sorozás megyénkben véget ért.

— **Liszt Ferencnél** mult vasárnap délelőtt előkelő hölgyek adtak egymásnak légyottot s nagy számmal jelentek meg. Ez alkalommal Wenckheim Krisztina grófkisasszony néhány dalt énekelt

Lisztől, s igen szép, erős s ritka mély alt-hangjával általános tetszést és feltűnést okozott. Jövő vasárnap ismét megjelen a szép társaság a „zenekirálynál.”

+ **Lapsus.** Lapunk 20-ik számának tárcájában a második bekezdés ritkított sorai közt bővíben helyett **börében**, alább pedig **börben** helyett **körben** olvasandó.

Vegyes hírek.

— **Egy becsületes ember, a ki rabló.** Ráday Gedeon keze, írja a „Temeswarer Ztg.” egész idáig elér s olyan zugokat is fölkatat, melyekre mások nem is gondolnának. Van ugyanis Temesvárt a H. . .féle fakeskedésben egy férfi, B. K., ki már három év óta lakik a városban, mint ama cég fölügyelője s mindenki a legbecsületesebb emberek egyikének tartotta, kire a legkissebb kihágás sem volt rábizonyítható. Annál nagyobb volt közelébb a csudálkozás, midőn a főnemlített királyi biztos az állítólagos „becsületes embert” Szegedre rendelé. A temesvári városi rendőrséghez intézett táviratban a fölügyelő mint a legistentelenebb rablók egyike volt bemutatva. A „becsületes ember” három év óta álnév alatt lapang a városban.

Kimutatása

A Gyulán székelő békésmegyei takarékpénztár 7-ik évi forgalmának és mérlegének az 1870-ik évről.

(Vége.)

b) Mérleg és vagyon kimutatás.

Tartozás.

Részvény tőke	50000.—
Betétek és tövült kamatok	996955.34
1871-re előre felvett váltó kamatok	5231.34
1871-re „ „ jelzálog kamatok	4585.12
1871-re „ „ előleg „	252.24
1869-ik évi fizetetlen osztalék.	496.—
Tartalék tőke	17390.41
Első magyar ált. bizt. társulat	19227. 4
Nyugdíj alap	3277.16
Készpénz számvitel a békési fiókkal	236050.—
Ugyanaz „ az orosházi fiókkal	73520.—
Egyenleg mint tiszta haszon	32043.27
Összesen	1439027.92

Követelés.

Váltókban	528600.—
Jelzálogi kötvényekben	431604.—
Előlegekben	26111.—
Felszerelésekben	2823.18
Előre fizetett lakbérben	65.—

Építkezésekben	250.—
Magyar ált. hitelbank részvényekben	4150.52
Ipar papirokban	20085.
Angol-magyar bank részvényekben	1922.—
Magyar vasuti kötvényekben	58739.18
Magyar bizt. társulati részvényekben	8816.50
Békési fiokpénztárnál	236050.—
Orosházi „	73520.—
Pénzkészlet december 31-én	46291.27
Összesen	1439027.92

c) Jövedelem és költség kimutatás.

Tartozik.

Az első félévi betéti tőkék után járó kamat	21510.99
A második félévi betéti tőkék után járó kamat	24343.66
Folyó kamatok	2822.45
Tiszti és szolga fizetések	3940.—
Lakbér	1065.—
Felszerelési tárgyak 10% érték vesztese	361.92
Irodai szükségletekre	405.48
Adó és bélyeg	2048.27
Építkezési költségek	246.32
Különfélék	843.81
Tartalék tőke egész évi kamatja	997.31
Napi biztos díjak	1068.—
Magyar bizt. társulat kamatja	3041.30
Nyugdíj alap egész évi	187.16
Egyenleg mint tiszta haszon	32043.27
Összesen	94924.94

Követel.

Könyvecske díjak	182. 1
Letéti díjak	47.11
Váltók kamatai	29089.52
Jelzálogok kamatai	23982.38
Előlegek „	1370.89
Írásdíjak	18744.43
Részvény átirási díjak	8.50
Késedelmi kamatok	326.33
Magy. ált. hitelbank részv. kamat	350.—
Elsőbbségi kötvények kamatai	2433.83
Iparpapírok kamatai	700.—
Angol-magyar bank részvény kamat	171.72
Magyar vasuti kölcsön kamat	5557.20
Visszamaradt százalék	124.37
Ércpénz és szelvény üzlet	112.19
Álföld-fiumei vasuti részv. kamat	2363.13
Észak-keleti „ „	1430.14
Magy. bizt. társulati „ „	780.—
Érték papir nyeresmény	7151.19
Összesen	94924.94

Kelt Gyulán január hó 1-én 1871.

Erkel Rezső
igazgató.

Dömény Lajos
pénztárnok.

Kratochvill József
könyvvezető.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:

Hajóssy Otto.

HIRDETÉSEK.

KELLER ÉS ZSITVAY

selyem és női divat-kelme raktárunkban

25)

PESTEN

1—22

Szervitater 6-ik szám.

A legújabb selyem, gyapju és gyapot női divat-kelmék,

KÉSZ NŐI RUHÁK,
ÉS MINDENFÉLE FELÖLTÖK,

valamint több más női divatcikkek

dús választásban és lehető jutányos áron kaphatók.

Saját szabóműhelyükben készítettnek ruhákat a legújabb divat szerint gyorsan, izlésteljesen és jutányos áruk mellett.

Kelmeminták vidékre készséggel küldetnek, a megrendelések pedig kiváló figyelemmel és gyorsan hajtataknak végre.

Lyoni selyem-kelmékből gyári raktár.

Árverési hirdetmény.

A gyulai szolgabíróóság részéről ezenel közhírré tétetik, miszerint Fábry Márton gyulai ügyvéd és felperes részére A. Pap József, D. Nagy István és G. Szilágyi Sándor gy.-vári lakosoktól bíróságilag lefoglalt és lezálogolt következő ingóságok, jelesen: több rendbeli szoba és konyhabeli butorok, ágyneműek, szekerek, lovak és sertések elárverelésére határnapul f. évi mart. hó 25-ik napjának d. e. 9 órája Gy.-Vári községében alperesek lakásánál kitiizetik, mire a venni szándékozók azonnali készpénz fizetés mellett ezennel meghivatnak.

Kelt Gyulán febr. 26. 1871.

26) 1—3

Bandhauer György
végrehajtó bíró.

Gyulán, a 2-ik szám alatti házban (a román templom szomszédságában) 2 szoba, 2 konyha és kamara kiadó. Értekezhetni gondnok Nyikora Mihály táblabíró urnál.

24) 3—3